

Posudek oponenta na bakalářskou práci Anny Jenšíkové Počátky dostihů v Čechách

Vypracoval Marco Stella

Bakalářská práce Anny Jenšíkové o rozsahu 95 stran vč. pestré obrazové přílohy a seznamu literatury se věnuje v mnoha ohledech zajímavému tématu počátků dostihového sportu v Čechách. Práce je založena na poměrně solidní rešerši primární literatury a také archivních zdrojů, proto musím předeslat, že úsilí, které autorka bezesporu do práce vložila, je více než dostatečné k tomu, aby práci jako bakalářskou obhájila. Nicméně mám několik výtek, u kterých považuji za nutné, aby zazněly.

Předně, práce se kvůli svému členění a ne vždy zcela logickému sledu částí nečte úplně snadno.

V první části se například nedozvídáme, jak autorka bude ve svém proklamovaném srovnání českého a anglického dostihového sportu postupovat, zdá se, že k tématu přistupuje chronologicky a také deduktivně, od obecnějšího ke konkrétnímu. Poněkud v textu nenacházím další v cílech práce uvedený bod, totiž porovnání podmínek, které při vzniku prvních dostihů (myslí se obecně, nebo se to týká obou území zvlášť?) a také nechápu, co od tohoto srovnání (nutně zahrnujícího více než stoletý časový hiát) autorka očekávala (kapitola 6). Podle mě není jasné, proč je práce zaměřena na souvislost dostihů s průmyslovou společností, když, pokud čtu správně, tento koncept autorka zmiňuje jen na několika místech a navíc nutno dodat že dosti šroubovaně. Zdá se, že intenzivně sama vymýšlí, co již bylo popsáno.

S tím souvisí i další má výtka, a tou je podle mého názoru ne zcela přesvědčivá rešerše literatury k tématu již existující. Argument o nedostupnosti literatury mi v roce 2015 přijde ze všeho nejvíce komický (rešerši primárních zdrojů přitom autorka provedla kvalitně), avšak zcela opomíná literaturu, která k problematice dostihového sportu zejména v Anglii již existuje, a to jak z hlediska historického (Ritvo 1987, Thomas 1983), tak např. sociologického (McShane et al 2007) či z hlediska animal studies (Cassidy 2002). Existuje i řada publikací, které se zabývají konkrétně vztahem modernity a proměn rolí a funkcí zvířat (Franklin 1999). Jak již bylo řečeno, autorka se pak vyčerpává vymýšlením závěrů, které nicméně pro ní mohly být spíše východiskem. Kapitola 7 tak logicky měla být umístěna někde na začátku práce či průběžně vysvětlovat v textu několikrát zmiňovanou souvislost mezi dostihy a průmyslovou společností.

Práce také nenaplnuje cíl, který si autorka stanovuje, totiž podívat se na fenomén dostihového sportu z kulturního a politického hlediska. Dokázala vyhledat řadu zajímavých skutečností, které se jí však ne vždy podařilo propojit do věrohodného, uzavřeného celku a začlenit je právě do dobového politického či kulturního kontextu. Přiznám se, že ze samotného textu nerozumím předpokládaným souvislostem mezi zrozením dostihového sportu a průmyslové revoluce či industrializace (opět viz Adrian Franklin) a obecně mi dále v práci, v kapitole věnované srovnání dostihového sportu v Anglii a v Čechách vlastně jakékoliv srovnání chybí – jde o pouhé konstatování faktů, bez jakékoliv hlubší společenské a kulturní reflexe. Autorka místy dosti neuměle dovozuje, co již bylo popsáno jinými (např. na straně 75 když se snaží spekulovat o struktuře diváků) a součást závěru, že v 19. století závody nebyly určeny pouze pro krále a jeho doprovod, zní poněkud zbytečně.

Na straně 11 – 15 a dál se dozvídáme základní informace o dostihovém sportu, avšak zcela ahistoricky, jako o něčem, co zde vždy bylo, je a bude v nezměněné formě a se stejnými pravidly.

Nedošlo v dostihovém sportu náhodou k určitým změnám během posledních desetiletí či staletí? To se bohužel nedozvídáme. Celá kapitola tak představuje z větší části nařazené výpisky z knihy Crookovy a v případě této kapitoly příliš nenahlížím její přínos.

V popisu počátků dostihového sportu se autorka soustředí výhradně na technické a čtenář se nedozvídá nic o společenském a kulturním milieu, ve kterém dostihy vznikly. Je náhodou, že zrovna v anglickém novověku? Proč byly dostihové, rychlé koně oblíbené u některých společenských vrstev? Jaká byla pozice a význam dostihů z hlediska kulturního? Šlo skutečně jen o rychlost koní nebo se prostřednictvím zvířat cosi podstatného demonstrovalo o jejich majitelích?

Abych pouze nekritizoval - musím pochválit pečlivou práci s archivními prameny, která dalece přesahuje běžný standard bakalářské práce.

Práci samozřejmě doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře a připojuji několik otázek, které by mohly rozvést témata, která v práci bohužel příliš nezazněla.

- 1) Do jaké míry byl dostihy součástí identity středních tříd? Jakou roli hrála zejména národnostní otázka, pokud vůbec nějakou?
- 2) Je možné, aby vztah ke zvířatům lišil u různých tříd a jaké to v případě dostihového sportu mohlo mít důsledky?
- 3) Mohla být averze vůči dostihům součástí obecné averze vůči šlechtickým zábavám ze strany měšťanstva?
- 4) Doba, o které je řeč, rámcově odpovídá období, kdy se v Anglii a později i v Čechách rozvíjí hnutí za práva zvířat, zvláště střední třída začíná být prostoupena emancipovanými názory na ochranu zvířat divokých i domácích a jak upozorňuje Ritvo, v anglické společnosti se tak zábavy spojené se zvířaty staly často třídním jablkem sváru. Našla autorka nějakou zmínku například o krutosti dostihů?

Dále si dovoluji připojit krátký seznam literatury, které by autorka mohla ve své práci, ve které, jak pevně doufám, bude alespoň v nějakém ohledu pokračovat, využít.

Cassidy, Rebecca. 2002. The social practice of racehorse breeding. *Society and Animals* 10(2): 155-171

Lawrence, Elizabeth. 1989. Rodeo Horses: the wild and the tame, In R. G. Willis (ed) *Signifying Animals: Human Meaning in the Natural World*. 222-235. Boston: Unwin Hyman.

Birke, Lynda, Joanna Hockenhull and Emma Creighton. 2010. Horse's Tale: Narratives of Caring for/about Horses. *Society and Animals* 18(4), 331-347.

Yates, Roger, Chris Powell and Piers Beirne. 2001. Horse maiming in the English countryside: Moral panic, human deviance, and the social construction of victimhood. *Society & Animals* 9(1), 1-23.

McShane, Clay and Joel Tarr. 2007. *The Horse in the City: Living Machines in the Nineteenth Century*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.

V Praze dne 7. 6. 2015